

Z CENY VODY JE TŘEBA ZÍSKAT PROSTŘEDKY NA OBNOVU VODÁRENSKÉHO MAJETKU, JINAK BUDOU DODÁVKY VODY V BUDOUCNOSTI OHROŽENY

Ing. František Barák

Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR

V závěru roku 2008 týdný vyhlásili vlastníci vodovodů a kanalizací ceny vodného a stočného na rok 2009. Ve většině případů se nárůst ceny zhruba o více než 10 % setkal s nevůlí spotřebitelů, což je pochopitelné.

Nepřijatelné a neodborné se na některých místech jeví stanoviska municipálních politiků, zástupců vlastníků vodárenského majetku, kteří trvají na stagnaci ceny vody. Používají cenu vody jako politický populistický nástroj, který má přispět k zachování přízně voličů. Bude-li to pokračovat, mohou být dodávky vody vzhledem ke zchátralému vodárenskému zařízení ohroženy.

V České republice je 9,5 mil. obyvatel zásobováno vodou z veřejné sítě a 8,2 mil. obyvatel je napojeno na veřejnou kanalizaci. K tomu, aby mohlo být vyrobeno, a vyčištěno uvedené množství vody slouží 70 tis. km vodovodní a 37 tis. km kanalizační sítě. Kromě toho slouží ve vodárenském majetku stovky úpraven, čističek, čerpacích stanic, vodojemů a tisíce dalších provozních objektů. Hodnotu vodárenského majetku v České republice představuje 824 miliard Kč v pořizovacích cenách roku 2006.

Vycházíme-li z předpokladu, že obnova vodárenského majetku má podle průměru jednotlivých odpisových skupin majetku probíhat zhruba 35 let, to znamená, že ročně má na obnovu vodárenská společnost nebo jiný vlastník, to jsou převážně města a obce, zajistit zdroje ve výši zhruba 3 % hodnoty tohoto majetku. Převědeme-li, tento požadavek na celý vodárenský majetek v České republice, dostáváme se k částce 25 miliard Kč ročně.

Tedy 25 miliard Kč musí zajistit vlastníci vodárenského majetku v České republice ročně proto, aby mohli řádně obnovovat majetek a udržovat ho tak v technologicky dobrém a ekonomicky provozuschopném stavu a splnit tak základní předpoklad pro zajištění výroby a dodávek kvalitní pitné vody a její následné odkanalizování a vyčištění a vrácení zpět do přírody. Částka 25 miliard představuje pouze obnovu, nikoliv další rozvoj, to je budování nových sítí a zařízení.

V roce 2006 bylo na vodném a stočném vybráno v České republice 22,5 miliardy Kč. Více než polovina z této částky šla na provozování vodárenského majetku, to je na výrobu a čištění vody a opravy, podstatný díl z těchto prostředků odebírá stát formou poplatků a daní, část tvoří zisky vlastníků a provozovatelů. Je patrné, že na investice mnoho zdrojů nezbývá. Z uvedeného je zřejmé, že za současného stavu a s disponibilními zdroji není možno dostatečně plnit plán obnovy vodárenského majetku. Na rozvoj majetku v tuto chvíli nezbývá.

Kde tedy prostředky na investice vzít?

Odpověď je jednoznačná. Další financování vodárenské infrastruktury v České republice musí zajistit vlastníci tohoto majetku z vlastních zdrojů. Získají je z vodného a stočného. Jiné cesty není. Samozřejmě si všichni přejeme, aby cena vodného a stočného byla co nejnižší. Nemůžeme přitom však ignorovat potřebu udržovat sítě a zařízení v dobré provozuschopné kvalitě a přitom i zajišťovat další rozvoj vodárenské infrastruktury. Každý další rok otálení v zajišťování investičních zdrojů, pohoda a spokojenost s nízkou cenou, budou mít v budoucnosti krutý dopad na vlastníky, provozovatele i spotřebitele. Čím déle před sebou budeme tlačít odklad řešení získání opatření investičních zdrojů z vodného a stočného, tím strmější a razantnější bude později nárůst ceny vody. Při tom je jasné, že hlavní roli v otázce stanovení ceny vody mají vlastníci vodárenského majetku. Ti musí zajistit a spotřebitelům samozřejmě vysvětlit, že hlavní nárůst ceny vody je z důvodů získání investičních zdrojů na obnovu majetku, že většina vybraných peněz za vodné a stočné se bude vracet zpět do obnovy sítí a zařízení.

Nelze donekonečna vybydlovat majetek a spoléhat na to, že bude bez náležité obnovy stále funkční. Představy o tom, že bude nadále platit solidarita většího s menším a že vše vyřeší státní nebo evropské dotace jsou mylné. Mimochodem v roce 2006 směřovalo do finanční podpory investiční výstavby vodárenského majetku v České republice 2 148 mil. Kč, z toho 925 mil. Kč v rámci programů Mze a 1 022 mil. prostřednictvím SFŽP. Tedy částka odpovídající zhruba 10% roční potřeby na obnovu.

Zvykli jsme si na razantní a velmi neodborná rozhodování municipálních politiků o ceně vody, kterou rádi používají jako politický nástroj. Většina z nich čeká na bronzovou desku na radnici připomínající jeho vládnutí při zachování ceny vody na nejnižší možné úrovni. Mnohdy ceny, která stěží dovoluje bezpečný a kvalitní provoz, zdaleka však nedovoluje realizaci oprav.

Evropské dotace do vodárenství v naší zemi jsou jednorázové a mají pomoci srovnat úroveň v přechodném období. Aktuální dotace, podaří-li se je využít, zřejmě nepřesáhnou částku 25 miliard Kč. Mají pomoci především při zajištění plnění Směrnice EHS 91 o čištění městských odpadních vod v aglomeracích nad 2 000 obyvatel. V problémových aglomeracích chybí ke dnešku k plnění přísnějších evropských standardů na čištění vod 14,1 miliard Kč.

Tedy čísla, která rozhodně nemohou dlouhodobě řešit potřebné investice do vodárenského majetku.

Jak tedy dále?

Vlastníci vodárenského majetku si musí uvědomit, že oni jsou zodpovědní za jeho stav a řádnou údržbu a rozvoj. Musí zmizet neodborná a populistická hesla, vlastníci se musí zbavit neschopných ředitelů přitakávajících neodborným politikům. Ti dobří manažeři musí mít odvahu a trpělivost. Někteří z nich se musí zlepšit v kupeckých počtech. Samozřejmě je nezbytné zefektivňovat činnost vodohospodářských společností, smíšených, vlastnických i provozních. Vlastníci si nemohou dovolit kupovat nekvalitní a levný vodárenský materiál a zařízení. Cena uložení technologie do země a pod ni v řadě případů převyšuje hodnotu tohoto zařízení.

Během několika let jistě dojde ve vlastnické i provozovatelské struktuře v České republice ke změnám. Řada malých vlastníků dá své majetky do vodohospodářských společností, sníží se počet provozovatelů, zůstanou jen větší a produktivnější.

Hlavním zdrojem pro financování vodárenského majetku musí být vodné a stočné. Ve většině společností musí být více než polovina částky vybrané za vodné a stočné vrácena formou investic zpět do obnovy a rozvoje sítí.

Sociálně únosná cena, o které neustále hovoříme, ale nevytváříme podmínky pro její zachování, je jistě v některých regionech na několik let ohrožena. Dnes je na úrovni zhruba 80 Kč za 1m³ vodného a stočného. Je jasné, že toto číslo bude v některých městech a obcích naší země brzy překročeno. Radikálně ovšem dojde ke zvýšení ceny vody tam, kde je dosud velmi nízká, tam kde je majetek přestárlý a nekvalitní.

Státní dotace budou v budoucnu určeny pouze na mimořádné především klimatické události, evropské dotace za dva-tři roky končí. Ostatně dotace do vodárenského majetku budou za pár let nedovolenou podporou. Podíváme-li se na jejich současný objem, jde v porovnání s financemi na obnovu v dlouhodobém hledisku o zlomek.

Občas je slyšet, že s naší vodárenskou infrastrukturou to není tak špatné. Ten hlas je však stále slabší. Úplně špatné to není, srovnáváme-li se s těmi, kteří zrovna nejsou našimi západními sousedy. Budeme-li pokrčovat v zanedbané obnově ještě několik let, bude stav majetku churavý.

Voda je levná, ale musíte se dostat přímo k dobrému zdroji. Výroba kvalitní pitné vody a její dodávka kdykoliv z kohoutku a následné odkanalizování a vyčištění a navrácení do přírody je drahé, je to služba, za kterou je třeba platit. Je to služba, v jejíž ceně musí být i část na její zachování, to je na investiční zdroje.

Dbejme o to, aby byla voda za rozumné peníze přístupná i našim potomkům. To lze zajistit jenom důsledným a pravidelným obnovováním vodárenského majetku.